

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۶/۰۷/۳۱

احسان الله ارينزی

افریقا

(قسمت هفتاد و چهاروم)

ساوتومی و پرنسپیی

Sao Tome and Principe

(قسمت دوم)

جغرافیای اقتصادی:

نظر اجمالی: اقتصاد ساوتومی و پرنسپیی وابسته به کشت و صادرات ککو Cocoa است که متأسفانه در سالهای اخیر بعلت خشکسالی های پیهم و اداره نامطلوب کم شده و بیلانس تادیات کشور را با کسر روبرو نموده است. پایین آمدن قیمت ککو در بازار های جهانی یکی از چانس های عمده اقتصاد این کشور کوچک است، که عواید را به آسانی تکان داده میتواند.

ساوتومی و پرنسپیی تیل و بصورت عموم مشتقات نفتی، اشیای استهلاکی، ماشین آلات و مقادیر زیاد مواد خوراکی خود را از خارج وارد میکند. این کشور در سال های اخیر اقساط قروض خارجی خود را به موقع تادیه نتوانسته و چند بار با جداول نو مورد کمک قرار گرفته است. درین اواخر حکومت ساوتومی و پرنسپیی، در سرمایه گذاری در یک تصفیه خانه تیل با نایجیریا شریک شده که عواید آن روز بروز بیشتر شده میرود.

این کشور امید وار است که استخراج تیل در سواحل خلیج گینی، در کار رشد اقتصاد آن، طی سالهای آینده کمک بیشتر خواهد کرد. کار مشترک ساوتومی و پرنسپیی و نایجیریا بالای 40 – 60 چاه اکتشافی چند سال دوام دارد. یکی از چاه های تیل این منطقه به ثمر رسیده و تیل آن به تصفیه خانه ای انتقال داده میشود که بطور مشترک اعمار شده است.

حکومت این کشور تلاش میوزرد تا سهولت ها و خدمات بیشتری برای گردشگران ایجاد نموده و سهولت های را برای بخش خصوصی در قسمت فراهم آوری، امکانات تفریح، آسایش و استراحت گردشگران ایجاد نموده است. انفلاسیون کنترل مالی غیر موثر، فساد اداری و سهولت های کم حقوقی و اداری برای سرمایه داران داخلی و خارجی، از عواملی است که بر سرمایه گذاری شرکت های خارجی در سکتور تیل ساوتومی و پرنسپیی تاثیر منفی وارد کرده است.

تولید ناخالص داخلی GDP: 1.27 ملیون \$ (2023).

رشد سالانه تولید ناخالص داخلی یا GDP: 0.37%

عاید سرانه سالانه: \$ 5500

ساختار سکتوری تولید ناخالص داخلی: زراعت 13.7%، صنعت 2.8% و خدمات 75.9% (2023).

انفلاسیون: 21.3% (2023).

نیروی کار: 34500 نفر (2024). زراعت 26.1%، صنعت 21.4% و خدمات 52.5% (2014).

نرخ بیکاری: 9.2% (2024).

زندگی زیر خط فقر: 55.5% (2017).

بودجه: عواید 128.76 ملیون \$ و مصارف 122.19 ملیون \$ (2022).

د پانو شمیره: له 1 تر 5

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنی د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرلو مخکې په خبر و لولی

صنعت: پروسس مواد خوراکی از قبیل قهوه، ککو، تیل خرما، ماهی، بزر و میوه، منسوجات، صابون، چوب، برق، بعضی مواد تعمیراتی و صنایع دستی.

رشد سالانه تولیدات صنعتی: 20.06% (-) (2023).

تولید برق: 28000 kW (2020). از تیل 89.5% و از آب 10.5% (2020).

مصرف برق: 78 میلیون kWh (2019)،

تولید تیل خام: صفر بیرل - روز (2021)،

ذخیره تیل: صفر بیرل (اول جنوری - 2021)،

مصرف تیل: 1200 بیرل - روز (2019)،

واردات تیل: 1220 بیرل - روز،

تولید گاز: صفر متر مکعب - سال (2021)،

مصرف گاز: صفر متر مکعب - سال،

ذخیره گاز: صفر متر مکعب (اول جنوری - 2021).

زراعت: 50.7% زمین های ساوتومی و پرینسپی کشت میشود که 9.1% آن تحت زرع بوده و 41.6% آن را چراگاه ها تشکیل میدهد. 28.1% زمین های این کشور را جنگلات و 21.2% باقی مانده را کوه ها، دریاها، شهرها، مناطق کار و تولید و محلات بود و باش روستایی تشکیل میدهد. در سال 2012 موازی 100km² زمین ساوتومی و پرینسپی کشت میشود. 26.1% مردم این کشور در عرصه زراعت و جنگلداری مصروف کار اند و 11.8% تولید ناخالص داخلی ازین سکتور بدست می آید. چوب، قهوه، ککو، مانیاک، خرما، دانه های روغنی، مرچ سیاه، لونگ، بادام زمینی، میوه ها، سبزی، گوشت، لبنیات، تخم و علوفه محصولات مهم زراعتی و مالداری این کشور محسوب میشوند.

مالداری: سکتور مالداری اقتصاد ساوتومی و پرینسپی کوچک اما خوب انکشاف نموده است. گاو 1590، گوسفند 3500، بز 30000 و مرغ خانگی 800000 قطعه. درین کشور هر سال بطور متوسط 29000 تن ماهی صید میشود. معادن: نفت.

صادرات: به ارزش مجموعی 96.97 میلیون \$ (2022).

ککو 80%، تیل روغن خرما، بادام زمینی، کپله و سایر میوه جات، چوب و صنایع دستی.

شرکای بزرگ تجارتي: پاکستان 54%، جرمنی 11%، هالند 7%، فرانسه 5% و امارات متحده عربی 3% (2023).

واردات: به ارزش مجموعی 32.219 میلیون \$ (2022).

ماشین آلات، وسایط نقلیه، پرزه جات، سامان آلات برقی، مواد خوراکی، تیل و مشتقات نفتی، منسوجات، ادویه، مواد طبی، و اشیای استهلاکی.

شرکای بزرگ تجارتي: پرتگال 35%، انگولا 13%، گابون 11%، جاپان 8% و چین 6% (2023).

قروض خارجی: 24.327 میلیون \$ (31 دسمبر - 2023).

واحد پولی: دوبرا (Dobra (STD).

یک دالر امریکایی = 20.97 دوبرا (30 جون 2025).

سال مالی: عیسوی (گریگوری)

سیستم وزنی: متریک و اوزان محلی.

ترانسپورت: ساوتومی و پرینسپی 1300km سرک (230km پخته و 1070km خامه) و 22 کشتی تجارتي (با ظرفیت 1000GRT یا بیشتر از آن) دارد.

کارگو عمومی	General Cargo	13
کشتی مواد نفتی	Oil Tanker	2
سایرین	Others	7

میدانهای هوایی: مجموعاً 2 (2021)	پخته 2	خامه 0
رنوی از 1524m تا 2437m	1	-
رنوی از 914m تا 1523m	1	-

پروازهای داخلی و خارجی در ساوتومی و پرینسپی از سوی خطوط هوایی Air Sao Tome and Principe صورت میگیرد که در سال 1993 جای Equatorial Intl. Airlines را گرفت. این شرکت که در

خط گابو زیاد مصروف است، در سال 2020 فقط 2 بال طیاره داشته. 6700 موتر تیزرفتار، بس، لاری، تانکر و سایر وسایط نقلیه ساختمانی و معدنکاری. بنادر: سانتوانونیو و ساوتومی.

مخابرات: کود تلفون (00239). تعداد تلفون های دیجتل 2000 و همراه 152000 (2023). ساوتومی و پرینسیپی یک شبکه کوچک؛ اما پیشرفته تلفون های دیجتل و همراه دارد و پوشش انترنتی نیز به سرعت در حال توسعه است. کیبل های زیرآبی نوری ACE و Ultramar GE که از سرحدات این کشور میگذرند، ساوتومی و پرینسیپی را با افریقای جنوبی و 20 کشور دگر افریقای و اروپا وصل میکند. این کشور برای ماهواره بحر انتلسات اتلس یک ستیشن زمینی در خاک خود دارد.

رسانه ها: به این کشور 3 رادیو و یک تلویزیون دولتی و سه رادیوی خصوصی دارد. نخستین رادیوی خصوصی درین کشور در سال 2006 شروع به کار کرد. حال تمام مردم این رادیوها را شنیده میتوانند. مردم ساوتومی و پرینسیپی برنامه های تلویزیونی خارجی را از طریق ماهواره انترنت (کم) و کیبل دریافت نموده میتوانند.

شرح وسایل انتشاراتی موجی در ساوتومی و پرینسیپی (2009)			
مراکز نشرات رادیویی	AM = 1, FM = 4 و SW = 1	کل تعداد رادیو	65000
مراکز نشرات تلویزیونی	دولتی = 1	کل تعداد TV	58000

کود انترنت: st.

مشرکین انترنت: 164323 نفر. 62% مردم (2023).

انکشاف اجتماعی: ساوتومی و پرینسیپی بحساب تولید ناخالص داخلی و عاید سرانه سالانه، از کشورهای در حال انکشاف افریقا و جهان است. به اساس معلومات CIA World Factbook – 2023 هر باشنده این کشور سالانه بطور متوسط \$ 5500 عاید دارد که حدود 10 - 12 بار بیشتر از عاید مردم افغانستان است.

92.8% مردم ساتومی و پرینسیپی بالای 15 سال (مردان 96.2% و زنان 89.5%) دارای تعلیمات متوسط، مسلکی و یا عالی هستند، تعلیم و تربیه برای اطفال 6-16 سال الزامی و رایگان است، جوانان بطور متوسط 11 سال درس میخوانند، 98% اطفال واجد شرایط به مکاتب میروند، دولت 5% تولید ناخالص ملی را به امر انکشاف معارف و تحصیلات عالی اختصاص داده است و با سکتور خصوصی یکجا کار میکند تا امکانات تعلیم و تربیه خوب را برای کودکان و نوجوانان کشور فراهم سازد.

تعلیم و تربیه در ساتومی و پرینسیپی از کودکستان آغاز و به پوهنتون به پایان میرسد. رفتن به کودکستان نه الزامی و نه رایگان است.

مکاتب ابتداییه 6 سال (6-11 ساله)، متوسطه 3 سال (12-14 سال) و لیسه نیز 3 سال است، لیسه های این کشور دو نوع اند: لیسه های عادی و مکاتب فنی و مسلکی. مکاتب فنی و مسلکی 2 - 4 سال را دربر میگیرد که جوانان مخصوصاً پسران را برای کار تربیت مینمایند. ساوتومی و پرینسیپی یک پوهنتون بنام همین کشور و یک موسسه تحصیلات عالی بنام Lusida دارد که هر دو دولتی اند و جمعاً 3000 محصل دارد در 17 دیپارتمنت مختلف تربیت مینمایند. بعضی جوانان این کشور در سایر کشورهای پرتگالی زبان منطقه درس میخوانند.

شرح مراکز تعلیمی ساوتومی و پرینسیپی (2021)			
نوع مرکز تعلیمی	تعداد مرکز	مجموع آموزنده	مجموع آموزگار
مکاتب ابتدایی	69	41000	2050
متوسطه و لیسه	58	35000	1750
مکاتب فنی و مسلکی	12	6000	500
تحصیلات عالی	2	3000	250

ساتومی و پرینسیپی 3 روزنامه سراسری و حدود 50 هفته نامه، ماهنامه و گاهنامه دارد. هر سال بطور متوسط 70 عنوان کتاب جدید علمی، هنری، ادبی، تخیکی و معلوماتی نشر می شود و هر نفر سالانه بطور اوسط 0.2Kg کاغذ را برای نوشتن، خواندن و نشرات به مصرف میرساند.

محیط زیست این کشور بعثت کثرت جنگلات، وسعت ساحات علفچر، باران زیاد، سطح مناسب آگاهی عامه و کار خوب حکومت تا حال صدمه ندیده است. عرضه خدمات صحتی قابل ستایش است؛ اما بیمه های ندارد که کمک هایی را برای مردم در اوقات مریضی، بیکاری، پیری، معلولیت، تقاعد و مرگ فراهم نماید.

دولت ساوتومی و پرینسیپی 7.8% تولید ناخالص داخلی خود را به صحت مردم اختصاص داده (2021)، افزایش سالانه نفوس 1.48% است (2022) که در دنیا درجه شصت و پنجم را به خود اختصاص میدهد، در 1000 طفل نو تولد 44.38 نفر میمیرند که در دنیا بیست و هشتم میشود، عمر وسطی مردم به 67.06 نزدیک شده، یک زن در کل عمر بطور وسطی 3.56 طفل دنیا می آورد که در دنیا جایگاه سی و ششم را دارد، 5.4% کودکان زیر پنج سالگی وزن کافی ندارد، 100% مردم به آب صحتی آشامیدنی دسترسی دارند، 57.1% تشنابها صحتی و عصری اند، حدود 830 نفر HIV/AIDS زندگی میکنند و در 100000 نفر 12 نفر توبرکلوز دارند. دولت ساوتومی و پرینسیپی چند سال پیش، مسله شیوع HIV/AIDS را در بین جوانان خیلی جدی گرفت و با اتخاذ تدابیر شدید حفاظتی توانست که این تعداد را کم ساخته و در اخیر سال 2021 به 830 نفر میرساند. 4 سال بیشتر این رقم 1600 بود. در ساوتومی و پرینسیپی به هر 3.7 نفر یک TV، به 3.3 نفر یک رادیو، به 20 متعلم یک معلم، به 14 محصل یک استاد، به هر 100 نفر یک تلفون دیجتل، به 0.8 نفر یک تلفون همراه، به 2040 نفر یک داکتر عمومی و به 345 نفر یک بستر شفاخانه میرسد، 71% مردم برق (شهری 87% دهاتی 25%) (2019) و 62% انترنت دارند. قوای مسلح: قوای زمینی، گارد ساحلی، گارد رییس جمهوری، امنیت داخلی و پولیس.

سن خدمت عسکری: 18 ساله، مدت خدمت 2 سال، داوطلب،

سهم مصارف عسکری در تولید ناخالص داخلی: NA%

منازعات منطقه‌ای: منطقه دلتای نایجیر و خلیج گینی یکی از مناطق مناسب برای دزدی های دریایی و دزدی های مسلحانه میباشد. در سال 2020 تعداد این نوع حملات 81 بود که در 2021 به 34 کاهش یافته است. البته اخذی از عمله و خوله و دزدی های کوچک بسیار است. درین میان دزدان دریایی نایجیریا بسیار مسلح اند که طبعاً زیان آن به مردم و کشتی های ساوتومی و یا عازم این کشور نیز میرسد. ساوتومی و پرینسیپی در آب های مشترک با نایجیریا؛ در قسمت تفحص و استخراج تیل سرمایه گذاری مشترک دارد.

مواد مخدر: مواد مخدر ندارد.

تاریخ: جزایر ساوتومی و پرینسیپی برای نخستین بار در سال 1471 مورد توجه ملاحان پرتگالی قرار گرفتند. مورخین فکر میکنند که قبل از آمدن اروپاییان کسی درین جزایر زنده گی نمی کرد. پرتگالی ها در سال 1521 به این جزایر رسیده و آنها را به حیث یک ولایت پرتگال زیر نظر گرفتند. پرتگالی ها در چند سال یهودی های رانده شده و سیاه پوست های گابون و انگولا را به این جزایر فرستاده و مزارع را ایجاد کردند که عواید زیاد داشت. بعد از آن این جزایر به مراکز و قرارگاه های پرتگالی های تبدیل شد که بسوی افریقای جنوبی و شرق دور سفر میکردند.

این جزایر در قرن 15 توسط ملاحان و تاجران برتانوی، هالند، فرانسه، اسپانیا و پرتگال به بازار خرید و فروش برده و صدور آنها به قاره نو ظهور امریکا تبدیل گردید. شماری ازین برده ها به مرور زمان به باشندگان اصلی این جزایر تبدیل شدند که به کار و کشت نیشکر مصروف شده بودند.

رفتار ظالمانه اروپایی ها به مرور زمان اسباب شورش و بغاوت افریقایی ها فراهم کرد. شورشیان تحت رهبری آمادور توانستند که قسمت اعظم خاک جزیره ساوتومی را تصرف نموده و آزادانه زنده گی کنند.

پرتگالی ها و سایر اروپاییان بزودی آزادیخواهان را سرکوب کردند. آزادی طلبان که چاره دگری نداشتند بسوی جنگل ها عقب نشینی کردند و در آنجا ها پنهان شدند. ثروتمندان اروپایی که از ناحیه امنیت خود نگران بودند، با برده های خود بسوی برازیل رفتند و این جزایر را تخلیه کردند. این مهاجرت مراکز زراعتی و تجارتی را تعطیل نمود، تعداد باشندگان این جزایره تا حد زیادی کاهش یافت و باقیمانده ها فقط در مراکز پرتگالی ها کار میکردند. در جریان نخستین سال های قرن 17، پرتگالی ها در پهلوی خرید و فروش برده، مزارع بزرگ کشت نیشکر نیز ایجاد کردند، که دهقانان سیاه پوست با گرفتن مزد کم در آنجاها کار میکردند. کارگران از محصولات نیشکر، در مراکز تولید سواحل اروپا شکر تولید میکردند که در آن زمان خوراک مخصوص ثروتمندان بحساب می آمد.

در سال 1641 هالندی های غالب، جای پرتگالی های مغلوب درین جزایر را گرفت و شروع به کاشتن کافی و ککو نمودند. هنوز سه سال از استقرار هالندی ها سپری نشده بود که پرتگالی ها باز این مناطق را دوباره تصرف نموده و دست هالندی ها را کوتاه ساخت. از همان سال تا وقت استقلال جزایر ساوتومی و پرینسیپی بحیث یک ولایت ماورای بحار پرتگال اداره میشد.

باوصف آنکه برده گی و برده برداری، در سال 1869 در منطقه ساوتومی و پرینسیپی ممنوع شد؛ با آنهم تا اوایل قرن 20 به اشکال دگری دوام داشت. طی همین سالها برده ها و مردم منطقه، بطور دوامدار بر ضد مالکان شان بغاوت میکردند که هر بار سرکوب گردیده و عده ای کشته میشدند.

بعد از دهه 5 قرن 20 آتش احساسات استقلال طلبی این مردم با قدرت بیشتری زبانه کشید. مقامات پرتگالی چند بار این قیام ها و بطور خاص قیام سال 1953 را به زور اسلحه سرکوب کرده و تعداد زیادی سیاه پوست های این منطقه را کشتند. در سال 1953 حدود 1000 نفر سیاه پوست کشته شدند.

در سال 1960 کمیته استقلال ساوتومی و پرنسپیی ایجاد گردید که میخواست آزادی خود را بدست آورده و برنامه اصلاحات زمین را تطبیق کند. در نتیجه کار و تلاش همین کمیته، یک اعتصاب گسترده در ماه اگست سال 1963 شکل گرفت، که تعداد زیادی سیاه پوست ها در آن شرکت کردند. در سال 1972 این کمیته بنام جنبش آزادی بخش مردم ساوتومی و پرنسپیی اعلان موجودیت کرد. این جنبش بعد از سال 1972 مبارزه گسترده یی را برای بدست آوردن آزادی کشور آغاز کرد.

در سال 1973 جنبش عدم انسلاک و سازمان وحدت افریقا، جنبش آزادی بخش مردم ساوتومی و پرنسپیی را بحیث سازمان نماینده این مردم به رسمیت شناخت. پرتگال از راه مجبوریت خودمختاری این جزایر را قبول نمود. زمانی که در سال 1974 دولت استعماری کانیا در پرتگال در نتیجه یک کودتا سرنگون گردید، دولت جدید تحت رهبری گوستاف گومیش، آزادی مستعمرات سابقه پرتگال را آغاز کرد. درین میان مسئله آزادی ساوتومی و پرنسپیی نیز با گرمی بیشتر مورد بحث قرار گرفت. در همین سال دولت جدید پرتگال پذیرفت که با رهبران آزادیخواهان ساوتومی و پرنسپیی، که در گابون بسر میبردند، مذاکره خواهد کرد. جنبش آزادی بخش درین وقت مانویل پنتودی کوستا را بحیث رهبر خود انتخاب نموده بودند که تحصیل یافته جرمی شرقی بود و تحولات منطقه را خوب درک میکرد.

روز 12 جون 1975 آزادی ساوتومی و پرنسپیی از سوی جنبش آزادی بخش اعلان و میخاییل تروودا بحیث نخست وزیر اعلان گردید. نیروهای آزادی بخش که حاکمیت دولتی را بدست آورده بودند؛ در سال 1987 بطور گسترده اصلاحات دموکراتیک را آغاز کرد و از مردم خواستند که برای حمایت و پشتیبانی آنها آماده شوند.

در دهه هشتاد قرن 20 دموکراسی در ساوتومی و پرنسپیی تقویت گردید. در سال 1990 قانون اساسی این کشور تصویب و در سال 1991 میخاییل تروودا آرای مردم را بدست آورد و بحیث نخستین رئیس جمهور این کشور سوگند وفاداری یاد کرد.

در اگست 1995 نظامیان با یک کودتا زمام امور را در دست گرفتند؛ اما پس از یک هفته دوباره آن را به حکومت ملکی منتقل کردند.

در انتخابات ماه جون 1996 تروودا بار دوم رای مردم در قدرت باقیماند و راول برانگا جا نخست وزیر شد. در انتخابات سال 2001 فردایک دی منزس که یک سیاستمدار ثروتمند، صادر کننده ککو و رهبر حزب دموکراتیک آزاد بود، 56% آرای مردم را بدست آورد و بحیث رئیس جمهور سوگند وفاداری یاد کرد.

منزس در ماه دسمبر شورای ملی را منحل نموده و خواهان انتخابات زودهنگام در سال 2003 شد. روز 16 جولای شماری از نظامیان کودتا کردند که از طرف قوت های وفادار به رئیس جمهور شکست خورده و فردایک دی منزس دوباره زمام امور را در دست گرفت. منزس در انتخابات 30 جولای 2006 نیز آرای مردم را بدست آورد و باز هم سوگند وفاداری یاد کرد. انتخابات شورای ملی ساوتومی و پرنسپیی روز اول اگست 2001 – 2011 برگزار گردید که حزب عمل آزاد دموکراتیک در آن برنده شد و مانویل پنتو دی کوستا بحیث رئیس جمهور انتخاب شد.

سه حزب اپوزیسیون در سال 2012 در شورای ملی ب اهم متحد شده و با دادن رای عدم اعتماد، به حکومت پاتریس تروودا Patrice Trovoadia پسر میخاییل تروودا رئیس جمهور اسبق پایان داد و حکومت جدید تحت رهبری گابریل ارکانجورا براریکه قدرت تکیه زد.

انتخابات سال 2014 شورای ملی این کشور باعث شد تا تروودا دوباره به نخست وزیری برگشته و اداره امور را بدست گیرد. در سال 2016 ایوارستو کاروالیو Evaristo Carrolho از حزب تروودا، به ریاست جمهوری رسید و این اولین بار بود که رئیس جمهور و نخست وزیر ساوتومی و پرنسپیی از یک حزب شدند.

نخست وزیر تروودا در سال 2018 مستعفی شد و جایش را جورج جیسوس Jorge Bom Jesus گرفت. در انتخابات سال 2021 این کشور کارلوس نووا Carlos Vila Nova با رای مردم، بحیث رئیس جمهور حلف وفاداری یاد نمود. در سال 2022 باز حزب تروودا در شورای ملی اکثریت شد و موصوف برای بار چهارم بحیث نخست وزیر برگزیده شد. در ماه جنوری 2025 امریکو راموس Americo Dos Rames پست نخست وزیری را احراز نمود.

روابط افغانستان با ساوتومی و پرنسپیی:

از کتاب (افغانستان و جهان – کشورهای آسیایی و افریقایی) منتشره سال 2004 ریاست مطالعات منطقوی وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی افغانستان چنین بر میآید، که افغانستان و ساوتومی و پرنسپیی هیچگاهی روابط سیاسی نداشته اند.